

АНАЛІЗ ВЕНЕЦІАНСЬКОЮ КОМІСІЄЮ ПОЛОЖЕНЬ ЗАКОНОПРОЕКТУ ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ПРАВОСУДДЯ ВІДПОВІДНО ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

Акцентується увага на фіксації в міжнародних документах права кожного на справедливий суд, на необхідності дотримання принципів незалежності судових органів, принципів поведінки суддів, їх незалежності, ефективності і виконання обов'язків. Розкривається аналіз Венеціанською комісією змін до Конституції України щодо правосуддя, спрямований на наближення її норм до європейських стандартів, на деполітизацію і незалежність судової влади, її демократизацію.

Ключові слова: Конституція України, аналіз, законопроект, внесення змін, правосуддя.

Rudyk Petro. Venetian Committee Analysis of the Statements for the Project of the Law to Implement the Changes about the Legislation in Accordance with European Standards into the Constitution of Ukraine

The author of the article made the accents on everyone's right for fair legislation, for keeping the principles of independence of the court organs, the judges' behavior, their probity and prudence in fulfillment of their obligations to be furthermore fixed in international documents. The article reveals the analysis made by Venetian committee, which studied the changes into the Constitution of Ukraine concerning the legislation, aimed at its correspondence to the European standards, democratization, de-politization and independence of judicial branch of power.

Key words: the Constitution of Ukraine, analysis, project of the law, implementation of changes, legislation.

У Конституції України правосуддю відводиться одне із провідних місць. Воно відіграє домінуючу роль серед функцій держави. Його здійснюють виключно суди: Конституційний суд України і суди загальної юрисдикції в межах своїх компетенцій. Конституція України застерігає, що делегування функцій судів, привласнення цих функцій будь-якими іншими органа-

ми держави чи посадовими особами не допускається (ст. 124)¹. Проте правосуддя потребує подальшого реформування в напрямі його демократизації і забезпечення реального захисту прав і свобод людини і громадянина.

Конституція України гарантує кожному громадянину право на захист у суді його порушених прав і свобод (ст. 55). Такий підхід в Україні перейнятий з міжнародного і європейського досвіду, що зафіксований у низці міжнародних документів. Зокрема, в Конвенції Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року і ратифікованій Законом України від 17.07.1997 року зазначається, що кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи незалежним і безстороннім судом (ч.1 ст. 6)².

Україна обрала європейський вектор свого розвитку. І щоб стати повноправним членом Європейського Союзу, вона має виконати взяті на себе зобов'язання, визначені Угодою про асоціацію між Україною і ЄС, в тому числі у сфері юстиції, свободи та безпеки, спрямовані на зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її незалежності і неупередженості та на боротьбу з корупцією на основі принципу поваги до прав людини та основоположних свобод (ст. 14)³. Звідси випливає, що організація судової влади та здійснення правосуддя в Україні мають відбуватися на засадах верховенства права, відповідати міжнародним і європейським стандартам та забезпечувати право кожного на справедливий суд. Захист прав людини і її основоположних свобод в Україні має здійснюватися через систему судових органів судовою владою, котра потребує свого подальшого реформування, спрямованого на поглиблення та зміцнення реальної демократії відповідно до європейських вимог.

Окремі аспекти проблеми модернізації системи правосуддя України відповідно до міжнародних стандартів уже знаходять висвітлення в юридичній літературі. Своїми думками діляться відомі вчені Національної академії правових наук України, Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Інституту законодавства Верховної Ради України, окремих

зкладів вищої освіти. Активність у цьому проявили Ю.С. Шемшученко, О.Л. Копиленко, Л.М. Москвич, О.Д. Святоцький, А.О. Селіванов, В.Л. Федоренко, О.В. Щербанюк та ін.⁴ Проте ще відсутні дослідження, які б висвітлювали аналіз Венеціанською комісією змісту законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо правосуддя, відповідність його положень європейським стандартам, що стосується безпосередньо судової реформи в Україні.

При вивченні даної проблеми джерельною базою є положення міжнародних і європейських документів про засади судової влади, висновки Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської комісії) з питань судової реформи в Україні тощо. Передусім враховувалися приписи міжнародних правових документів, що закріпили право кожного на незалежний і справедливий суд. Їх основою є положення Загальної декларації прав людини, прийнятої ООН (1948 р.), Конвенції Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.) (ратифікована Україною 1997 р.), Міжнародного пакту про громадянські та політичні права, прийнятого ООН (1966 р.) (ратифікованого Українською РСР 19.10.1973 р.).

Водночас орієнтиром у дослідженні зазначеної проблеми стали приписи правових документів, що розкривають основні засади судової влади. Такими є Основні принципи щодо незалежності судових органів, схвалені резолюціями Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та 13 грудня 1985 року, Рекомендації щодо ефективного впровадження Основних принципів незалежності судових органів, схвалені резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 15.12.1989 р., Бангалорські принципи поведінки суддів, схвалені резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН 27.07. 2006 р., Європейська хартія про закон «Про статус суддів» (Рада Європи, 1998 р.), Рекомендація CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам відносно суддів: незалежність, ефективність та обов'язки, рекомендації низки висновків Консультативної ради європейських суддів та інші⁵. Їхні засадничі приписи

успішно служать утвердженню ідей європейського конституціоналізму в багатьох країнах світу, передусім в країнах так званої «молодої» демократії, до яких відносять й Україну.

Конкретні рекомендації щодо реформування правосуддя в Україні, зокрема, під час аналізу законопроекту про внесення змін до Конституції України надала Венеціанська комісія, основна роль якої полягає у зміцненні демократичних інститутів за допомогою правових висновків і рекомендацій. Так, вона на основі коментарів Регіни Кієнер (члена Комісії, Швейцарія), Петера Пацолая (Почесного голови Комісії), Георга Папуашвілі (члена Комісії, Грузія), Жана-Клода Шольсема (заступника члена Комісії, Бельгія), Ганни Сухоцької (члена Комісії, Польща), Євгена Танчева (члена Комісії, Болгарія), Каарло Туорі (члена Комісії, Фінляндія), які були доповідачами, запропонувала низку рекомендацій щодо реформування правосуддя в Україні. Це було зроблено спочатку в «Проміжному висновку щодо запропонованих змін до Конституції України в частині правосуддя» (24.07.2015 р.), доповнено у «Висновку № 803/2015 щодо проекту змін до Конституції України в частині правосуддя, затвердженого Конституційною комісією 4 вересня 2015 року» (м. 26.10.2015 р.). А 18 грудня 2015 року Венеціанська комісія під час пленарного засідання затвердила Меморандум Секретаріату стосовно відповідності Проекту Закону «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» остаточному висновку Комісії від 26 жовтня 2015 року.

Згадаємо, що необхідність реформування судової системи України виникла зразу після проголошення її незалежності. 28 квітня 1992 р. було схвалено Концепцію судово-правової реформи в Україні. Проте робота в цьому напрямі активізувалася після приходу до влади в 2014 році нових політичних сил. Указом Президента України була створена Конституційна Комісія України із завданням підготувати зміни до чинної Конституції (від 03.03.2015 р., яка створила три робочі групи, одна з яких опікувалася судовою владою. Робоча група Конституційної Комісії з питань правосуддя та суміжних правових інститутів розробила проект змін до Конституції України

щодо правосуддя. Тодішній Голова Верховної Ради України, Голова Конституційної Комісії України В.Б. Гройсман звернувся до Венеціанської комісії з проханням підготувати терміновий висновок щодо цих змін (21.07.2015 р.). У відповідь нею був підготовлений Проміжний висновок № 803/2015 щодо запропонованих змін до Конституції України в частині правосуддя (від 24.07.2015 р.).

Вважаю важливим елементом висновку положення про те, що основою найсерйозніших критичних зауважень стосовно судових органів і органів прокуратури України, як підкреслила Венеціанська комісія, була Конституція України на що у своїх висновках вона наголошувала впродовж багатьох років. Комісія і цього разу стверджувала, що без змін у Конституції України реформування судової системи було б лише частковим і не відповідає б європейським стандартам у повному обсязі. Слушним є і таке зауваження: ефективне реформування судової системи України — це питання не лише прийняття відповідних конституційних положень, але й політичної волі та бажання створити дійсно незалежну судову систему (п. 6). І Венеціанська комісія вважає, що нинішня українська влада виявила таку політичну волю і прагне до приведення судової системи у відповідність до європейських стандартів.

Оцінюючи зміст законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо правосуддя, Комісія зазначила, що він містить чимало позитивних положень. При підготовці цього проекту було враховано багато зауважень доповідачів її Комісії, проте не всі, про які йтиме мова нижче. Водночас у Проміжному висновку Венеціанська комісія, як вона сама зазначила, не надала вичерпної оцінки запропонованим змінам. Така оцінка стосувалася лише кількох статей Основного Закону держави, зокрема, судової влади та прокуратури. При цьому Комісія посилалася на численні висновки із цих питань, що приймалися раніше.

Венеціанська комісія підтримала низку пропонуваніх у законопроекті положень (Посилання здійснюються на статті Конституції). Серед них положення про вилучення повнова-

ження Верховної Ради України щодо висловлення недовіри Генеральному прокуророві України, що має наслідком його відставку з посади (п. 25 ст. 85), скасування повноваження Верховної Ради України щодо призначення суддів (п. 27 ст. 85), скасування повноваження Президента України про перше призначення ним на посаду професійного судді строком на п'ять років (ст. 128), вилучення повноваження Президента України звільняти з посад третину складу Конституційного Суду України (п. 22 ст. 106), вилучення «порушення присяги» з підстав для звільнення суддів (п. 5 ч. 5 ст. 126), скасування розділу VII Конституції України про прокуратуру. Разом з тим Венеціанська комісія підтримала й **доповнення до Конституції**, а саме: положення про право фізичних осіб звертатися з конституційною скаргою до Конституційного Суду України (ст. 55, ст. 151¹); уточнення, що право, гарантоване статтею 59, стосується «професійної» правничої допомоги (п. 11); положення «Україна може визнати юрисдикцію Міжнародного кримінального суду на умовах, визначених Римським статутом Міжнародного кримінального суду» (ч. 6 ст. 124); положення про розмежування підстав для звільнення суддів з посад і підстав для припинення їх повноважень (ч. 6, 7 ст. 126); про призначення на посаду суддів Президентом України за обов'язковим поданням Вищої ради правосуддя (ч. 1 ст. 128); про закріплення на конституційному рівні принципу конкурсного відбору суддів (ч. 2 ст. 128); про забезпечення в складі Вищої ради правосуддя більшої частини із суддів (ч. 2 ст. 131); перелік повноважень Вищої ради правосуддя, які поширюватимуться як на суддів, так і на прокурорів (ч. 1 ст. 131); включення нової системи прокуратури до судової системи, підсилення гарантій її незалежності та вилучення непрокурорських наглядових повноважень (ст. 131¹); про можливість надання Конституційним Судом висновку щодо конституційності міжнародних договорів на звернення щонайменше 45 народних депутатів (ч. 1 ст. 151); про надання Суду функції щодо схвалення висновків стосовно конституційності питань, які можуть бути винесені на всеукраїнський референдум за народною ініціати-

вою (ч. 2 ст. 151); наділення Конституційного Суду повноваженням відкладати дію своїх рішень про неконституційність та інші.

Водночас Венеціанська комісія зазначила недоліки законопроекту, що стосувалися передусім повноважень головних державних органів у сфері судової системи і сформулювала рекомендації по їх усуненню: виключити повноваження Президента України щодо звільнення суддів з посади, обмежити кількість членів Вищої ради правосуддя з трьох до двох, які призначатимуться не лише Президентом України, а й які обиратимуться Верховною Радою України, що позбавить можливості створення нової небезпеки політизації судової системи та інші⁶.

Конституційна комісія України відповідно до рекомендацій доопрацювала зміст даного законопроекту, який повторно був представлений Венеціанській комісії. В остаточному «Висновку щодо проекту змін до Конституції України в частині правосуддя, затвердженого Конституційною комісією 4 вересня 2015 року» від 26 жовтня 2015 року Венеціанська комісія зазначила, що, на її думку, остання версія законопроекту змін до Конституції України є дуже позитивною й добре підготовленою та заслуговує повної підтримки. Вона підтвердила частину запропонованих змін до Конституції України, схвалених нею у Проміжному висновку. Зокрема, це такі, як скасування повноваження парламенту України щодо призначення суддів і скасування випробувального терміну для суддів, призначених вперше на строк п'ять років Президентом України; вилучення норми «порушення присяги» з переліку підстав для звільнення суддів з посад; реформування прокуратури та вилучення її непрокурорських наглядових повноважень; збалансування складу Конституційного Суду України на конкурсних засадах серед кандидатів; запровадження конституційної скарги фізичних осіб та ін.

Водночас Венеціанська комісія схвалила виконання її рекомендацій, висловлених в Проміжному висновку, а саме: забезпечення особі права на доступ до суду не лише за справами, у яких є «справжній спір», а на будь-які спори в галузі цивільно-

го, кримінального та адміністративного права (ч. 3 ст. 124); утворення і ліквідація судів на підставі та у порядку, визначених законом (ч. 2 ст. 125), тобто Верховною Радою України, а не виконавчою владою; скасування повноважень Президента України щодо звільнення суддів; про участь парламенту України у прийнятті рішення про склад Вищої ради правосуддя (ч. 2 ст. 131); про надання щонайменше 45 народним депутатам України можливості звертатися до Конституційного Суду України для отримання висновку про конституційність питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою (ч. 2 ст. 151) та ін.

Проте Венеціанська комісія також запропонувала декілька нових рекомендацій. Вона настоювала скасувати вищі спеціалізовані суди, а адміністративні суди залишити як автономну систему (п. 11); наполягала внести положення, що Вища рада правосуддя має право не лише «ухвалювати рішення про звільнення судді з посади», але й ухвалювати рішення про «переведення та підвищення суддів по службі» (п.п. 4, 8 ч. 1 ст. 131 Конституції; п. 16 Висновку); рекомендувала передбачити, що лише грубі дисциплінарні проступки можуть бути підставою для звільнення суддів Конституційного Суду України (п. 3 ч. 2 ст. 149¹ Конституції; п. 42 Висновку); чітко зазначити, що порушення суддею зобов'язання щодо подання декларації про майно, у котрій обґрунтовується походження цього майна, може бути підставою для звільнення судді з посади (п. 6 ч. 6 ст. 126 Конституції; п.п. 12, 43 Висновку) та ін.

Венеціанська комісія висловила свої міркування щодо перехідного положення, де пропонувалося проводити оцінювання всіх звичайних суддів України з огляду на їх професіоналізм, етичність та чесність. Вона нагадала, що така процедура може бути тільки винятковим заходом, котрий потребує найвищої міри обережності, оскільки паралельне здійснення істотно різних процедур різними органами навряд чи забезпечить дотримання обов'язкових гарантій для суддів, які дійсно відповідають цим критеріям. Комісія вважала, що звільнення всіх суддів не відповідає європейським стандартам та принципу верховен-

ства права. Вона пропонувала інший підхід: при реорганізації судів відповідні судді матимуть можливість піти у відставку або подати свою кандидатуру на зайняття нової посади (п.п. 34–38, 44 Висновку)⁷.

Венеціанська комісія Меморандумом Секретаріату підтвердила відповідність законопроекту «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» остаточному висновку Комісії від 26 жовтня 2015 року. При цьому варто зазначити, що Конституційна Комісія України аргументувала недоцільність імплементації в сучасних українських реаліях рекомендацій Венеціанської комісії щодо необхідної кваліфікованої більшості (двох третин голосів) при обранні Верховною Радою України членів Вищої ради правосуддя (ч. 2 ст. 131), суддів Конституційного Суду України. Така позиція Венеціанською комісією була сприйнята з розумінням. Вона погодилася також на залишення в Конституції України повноваження Верховної Ради України на висловлення недовіри Генеральному прокуророві, що має наслідком його відставку з посади (п. 25 ч. 1 ст. 85)⁸.

Венеціанська комісія схвалила в цілому конструктивний підхід і плідний обмін думками з Конституційною Комісією України. Вона зауважила, що після багатьох спроб реформувати положення Конституції України з питань правосуддя, настав час провести давно назрілу реформу для того, щоб нарешті рухатися в напрямі досягнення незалежності судової влади. На її думку, прийняття запропонованих змін стане важливим кроком на цьому шляху⁹.

Підготовлений Конституційною Комісією України законопроект «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» (реєстр. № 3524) відповідно до статей 93 і 154 Конституції України 25.11.2015 р. був внесений Президентом України на розгляд Верховної Ради України. Парламент України вніс його до порядку денного пленарного засідання третьої сесії Верховної Ради України восьмого скликання, обговорив і направив до Конституційного Суду України для надання висновку щодо його відповідності вимогам статей 157

і 158 Конституції України («за» 291 народний депутат, постановва від 22.12.2015). Суд у Висновку від 20 січня 2016 року № 1-в/ визнав законопроект таким, що відповідає вимогам статей 157 і 158 Конституції України. Хоча зазначимо, що 10 суддів із 13 висловили свої «окремі думки» стосовно цього Висновку. Зокрема, заслуговують уваги міркування О.В. Касмініна, О.М. Литвинова, М.І. Мельника, І.Д. Сліденка, О.М. Тупицького, С.В. Шевчука, С.Л. Вдовіченка, Н.К. Шаптали, М.М. Гультая, С.В. Саса. При цьому варто зазначити, що і частина народних депутатів не сприйняла окремі запропоновані зміни до Конституції України.

Законопроект був доопрацьований і новий його варіант надіслано до Верховної Ради України повторно (реєстр. № 3524 від 26.01.2016 р.). У ньому передбачалося уже залишити діючу норму Конституції України про те, що парламент України має право висловлювати недовіру Генеральному прокурору, що в свою чергу має наслідком його відставку з посади (п. 25 ч. 1 ст. 85 Конституції) та доповнити законопроект статтею 1311 про прокуратуру. Верховна Рада України 28.01.2016 р. знову його включила до порядку денного пленарного засідання і знову звернулася до Конституційного Суду України для отримання від нього висновку щодо відповідності законопроекту вимогам статей 157 і 158 Конституції України. Суд у Висновку у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) вимогам статей 157 і 158 Конституції України від 30 січня 2016 р. № 2в/2016 дійшов узагальненого висновку, що вказаний законопроект відповідає вимогам статей 157 і 158 Основного Закону держави¹⁰. Хоча щодо нього знову свої «окремі думки» висловили судді Мельник М.І., Литвинов О.М., Касмінін О.В., Сліденко І.Д., Шаптала Н.К.

Попередньо схвалений законопроект «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» (реєстр. № 3524 в редакції від 26 січня 2016 року) (02.02.2016 р.)¹¹ на наступній черговій четвертій сесії Верховної Ради України восьмого скликан-

ня він був прийнятий як закон (02.06.2016 р. № 1401-VIII)¹² («за» 335 голосів), а 30.09.2016 р. набув чинності. Запропоновані зміни стали складовою частиною Основного Закону держави. Вони становлять засади сучасного етапу реформування правосуддя і спрямовані на забезпечення його незалежності і демократизації.

Отже, завдяки глибокому і детальному аналізу Венеціанською комісією положень законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо правосуддя відповідно до сучасних вимог, копіткій роботі органів державної влади суспільство одержало закон про реформування правосуддя в Україні відповідно до європейських стандартів. Проте реалізація нових конституційних положень потребує наполегливої праці щодо реального захисту прав і свобод людини та громадянина в Україні.

1. Конституція України із змінами, внесеними згідно із законами. *ВВР України*. 1996. № 30. Ст. 141. 2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 / Рада Європи. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua>. 3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Угоду ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 6.09.2014. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua>. 4. Шемшученко Ю.С. Судова реформа в Україні у світлі європейського досвіду: конституційний аспект. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2016. № 6. С. 47-59; Судова реформа в Україні: реалії та перспективи: матеріали наук.-практ. конф. 18.11.2016 року / Копиленко О.Л. кер. автор. кол. Київ: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2017. 479 с.; Москвич Л.М. Довіра до суду: стан та інструменти впливу. *Право України*. 2018. № 3. С. 9–25; Селіванов А.О. Конституційне правосуддя в Україні. Харків: Право, 2018. 94 с.; Щербанюк О.В. Індивідуальна конституційна скарга як засіб забезпечення конституційної демократії. *Право України*. 2018. № 12. С. 77–92 та ін. 5. Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства. Київ. 2015. 708 с. 6. Проміжний висновок № 803/2015 щодо запропонованих змін до Конституції України в частині правосуддя від 24 липня 2015 року CDL-PI(2015)016: Європейська комісія «За демократію через право» (Венеціанська комісія) м. Страсбург. URL: <https://vkksu.gov.ua>. 7. Висновок № 803/2015 щодо проекту змін до Конституції України в

частині правосуддя, затвердженого Конституційною комісією 4 вересня 2015 року: Європейська комісія «За демократію через право» (Венеціанська комісія). м. Страсбург, 26 жовтня 2015 року CDL-AD(2015)027. URL: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu>. **8.** Венеціанська комісія затвердила Меморандум щодо відповідності проекту змін до Конституції України в частині правосуддя остаточному висновку: всі суттєві рекомендації дотримані. URL: <http://www.president.gov.ua/news>. **9.** Висновок № 803/2015 щодо проекту змін до Конституції України в частині правосуддя, затвердженого Конституційною комісією 4 вересня 2015 року: Європейська комісія «За демократію через право» (Венеціанська комісія). м. Страсбург, 26 жовтня 2015 року CDL-AD(2015)027. URL: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf>. **10.** Висновок Конституційного Суду України у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності доопрацьованого законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) вимогам статей 157 і 158 Конституції України від 30 січня 2016 року № 2-в/2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>. **11.** Про попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Постанова Верховної Ради України від 2 лютого 2016 року № 962-VIII. *ВВР України*. 2016. № 7. Ст. 76. **12.** Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 02.06.2016 № 1401-VIII. *ВВР України*. 2016. № 28. Ст. 532.

Rudyk Petro. Venetian Committee Analysis of the Statements for the Project of the Law to Implement the Changes about the Legislation in Accordance with European Standards into the Constitution of Ukraine

Ukraine has finally defined the European vector of development. Our state can become the valid member of the EU only if fulfills all of the taken obligations determined by Association Agreement between Ukraine and EU. Particularly, it concerns also the fortification of judicial branch of power and strengthening fight with corruption on the principles of respect to human rights and the fundamental freedoms. For completing these tasks, Ukrainian legislation must be conducted on the principles of superiority of right, correspond to international and European standards and to provide everyone's right for just legislation. The problem of modernization of Ukrainian legislative system has already attracted the interest of the outstanding academicians from judicial institutions. Otherwise, the mentioned problem needs the special studies.

The base of this research is made by the statements of international and European documents about the fundamentals of judicial power, conclusions by Venetioan Committee concerning the implementation of changes into Ukrainian Constitution et al. First of all, the attention is concentrated on the

fact that everyone has a right for just legislation according to these documents; on the Basic Principles of the independence of judicial organs; Bangalore principles of behavior of judges; prescriptions of European Chart about the Law of the judges' status; Recommendation CM/Rec (2010) 12 by the Committee of Ministers of European Council to the member states, related to judges: independence, effectiveness, and obligations; on the statements of conclusions of Counselors European Courts, etc.

The central place is occupied by the analysis of the project of the Law about the implementation of the changes into the Constitution, made by Venetian Committee. According to its results, the Committee has accepted the corresponding documents for three times. In the Middle Conclusion about the changes proposed (24.07.2015), the Venetian Committee supported some statements and refuted some others. It has approved the cancelation of the plenipotence of Supreme Rada of Ukraine to delegate the judges; the Presidential plenipotence of the primary delegation of a professional judge for 5-year term; elimination of the Presidential plenipotence to dismiss the one third of Constitutional Court staff; elimination of 'violating the pledge' from the bases to dismiss the judges; cancelation of the VIIth chapter of The Constitution of Ukraine about Prosecution. The Venetian Committee also supported the following addition to the Constitution: the statement about the physical person's right to turn to the Constitutional Court with a complaint of Constitutional content; about the division of the bases to dismissal of the judges and the bases to stopping their obligations; about the delegation of judges by the President of Ukraine according to the compulsory reference by High Court of Legislation; about confirmation of the principles of competition between judges at the Constitutional level; about providing the majority of judges in the High Court of Legislation; about the list of plenipotences of High Court of Legislation to be spread at judges and prosecutors; about the inclusion of the new system of prosecution into the judicial system; about delegation to the Constitutional Court of the plenipotences to give verdicts of the certain questions, etc. At the same time, the Venetian Committee proposed to eliminate the Presidential plenipotence of dismissal of judges; to limit the number of the members of High Court of Legislation, who would furthermore be delegated not only by the President of Ukraine, but also be elected by the Supreme Rada of Ukraine.

At the final conclusion about the project of implementation of changes into the Constitution of Ukraine confirmed by the Constitutional Committee on 4th of September of 2015 (furthermore confirmed on 26th of October, 2015), the Venetian Committee approved the fulfillment of the following recommendation exposed at the middle conclusion: provision of the right for access to the court not only by the 'real suits,' but also any suits in the branch of civil, criminal, and administrative law; creation and liquidation of courts on the bases and in the orders defined by the law; cancelation of the Presidential plenipotences in

dismissal of judges; the participation of Ukrainian Parliament in confirmation of the decisions about the staff of High Court of Legislation etc. Otherwise, the Committee insisted in cancelation of higher specialized courts; in addition of the statement that High Court of Legislation would be allowed to dismiss the judge; in foreseeing that only the rough disciplinary mischieves would become the base to dismiss the judges of the Constitutional Court of Ukraine; in the clear definition of the fact that the judge's violation of the obligation of the declaration of the real estate (the determination of the origin of this estate) can be the base to dismiss this judge. The Committee pointed at the inexpediency of evaluation of all of the judges in Ukraine, regarding their professionalism, ethic principles, and honesty.

With consideration of all the recommendations and notes, the Venetian Committee affirmed the Secretariat Memorandum to further confirmation of the correspondence of the project of the law of implementation of the changes into the Constitution of Ukraine to the final conclusion taken on the 26th of October, 2015.

Therefore, thanks to the expertise of the Venetian Committee and the prudent work of Ukrainian power institutions, the project of the law of implementation of the changes into the Constitution of Ukraine was prepared to further be taken as the law. However, it is just the beginning of the work. The reformation of legislation in Ukraine needs the more insistent work in the interests of protection of human rights and freedoms in our state.

Key words: the Constitution of Ukraine, analysis, project of the law, implementation of changes, legislation.

УДК 342.1

М. О. ПУХТИНСЬКИЙ

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА ТА МІСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В СТОЛИЦІ УКРАЇНИ

Досліджуються правові аспекти житлового будівництва та міського самоврядування в Києві. Розглядається склад правового забезпечення житлового будівництва та міського самоврядування столиці України. Проаналізовані проблеми щодо правових засад житлового будівництва та міського самоврядування. Окреслені шляхи їх розв'язання.

© ПУХТИНСЬКИЙ Микола Олександрович — кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України